

नेवाः अन्तराष्ट्रीय दूवू जापान

ネワー国際フォーラム・ジャパン

Newa International Forum Japan

You are welcome to send in your opinion @ Newa International Forum Japan

बेतालि

श्व च्वसूया लक्ष नेवाःतयेगु छगु वसःया बाना बेतालिया बारे खँ न्हयथनेत खः । नापं नेवाःतये पश्चिम एशियाया देःदेसयापिं मनूत नाप मध्येपूर्व एशियाया मनूत नापं छँ नं छँ स्वापु दूगुला वा थुपिं देःदेसया मनूतयेगु छँ प्रभाव नेवाःतयेत दूगुला धकाः सीकेत छगु न्हूगु अण्वेषणया विषय न्हयथनेत नं खः ।

श्रोतः

नेपाल भास । तोःक्यो यूनिवःसिटि फः फरिन स्टडिजया सिओई धैगु प्रोजेक्टया मातहते संकलन जुगु ल्हासानेवाःतयेगु अनुभव (ओरल

हिस्ट्रि 2003 – 2005 तक्क)

चिनिया भाये। ईश्वीइ सम्बत 1788 देँ नेपाःव सँदेया लँडाइ जूबले, चीनया पाखें सँदेयात गुहालि यायेत नेपाःव नेपाःमितयेगु बारे अन्वेषण शुरूजुल। दकले न्हापाँ चीनया सरकारपाखें नेपाःदेसँ सँदेवया च्वँपिं नेवाःबनेज्या यानाच्च्वँपिं, कालिगर ज्या यानाच्च्वँपिं नेवाःतयेगु अन्वेषण जुल। नेवाःतयेगु अन्वेषणे चिनिया तयेसँ नेवाःतयेगु वसःया बारेनं वर्णन याना तःगु जुल। थुपिं वर्णन फुक्क चीन सरकार पाखें छगु सारांसया रूपे औपचारिक रेकर्ड तयार यानातःगु दु। श्व रेकर्ड नेपाःदे, सँदे व छिंगवंशया चीनया स्वापुया बारे अन्वेषणयायेत तसकं ज्यालगेजु। थन जिं श्व श्रोतयात ज्या कया। श्व रेकर्डया नाँ थथे खः। *Qingding Balebujilu*, (Official Summary Account of the Pacification of Nepal), Beijing: Sinhua Shudian, 1992.

नेवाःतये तपुलि व ढाका कापः

नेवाःतये वसःया रूपे तपुलियागु थाये तसकं च्वयेला। जुजुया छेँने च्वनिगु श्रीपेच बराबर धाइ। श्व खँ सकसिनं स्यूगु खँ खः। नेपाःदेसे नेपाःमितयेसं तपुलिदेकेत हे उद्योगया रूपे सकली ढाका, साधारण ढाका

कापःथायेगु ज्याः विकास याना हयाच्चंगु जुल । शायद थ्व कापः
 वर्तमान बंगलादेशया राजधानी ढाका शहरे तयार जूगु कापःयात
 नमूनाया रूपे झीः नेपामिःतयेसँ नक्कल यागु जुइफु । अयेसाँ नँ ढाका
 कापःयात नेपामितयेसँ थःगुहे मौलिकता बिइत सफल जुइ धुंकल ।
 थ्व ढाका कापःथायेगु उद्योगयात नेपाःया मौलिक उद्योग हे धाःसां
 छुं पाइमखु । विदेशी विद्वान तयेसँ नेपाले टेक्सटाइलया टेकनिक
 अपायच्च विकास मजुधाःसाँ थ्व ढाकाकापः छगु बिशेष कापःया
 रूपे, इज्जत दूगु कापःया रूपे नेपाले निरनन्तर रूपं विकास जुया
 च्वंगु खनेदु । विदेशी कापःनाप कडा प्रतिस्पर्धा यायेमासाँ नँ ढाका
 कापःयात नेपाःमि तयेसं तपुलि नाप नापं मिस्तेसँ गाँ न्ययेगु, पुतु-लँ
 फीगु ईत्यादिया लागि छेलावयाच्चंगुलिँ नेपाःया थ्व उद्योग ल्येना
 च्वंगु दु । नेपाले तपुलिया क्षेत्रे ख्वपया तक तपुलि नं तसकं नामि । थुपिं
 तपुलित झीगु न्हापानिसंया परम्परा नापनापँ राष्ट्रीय पोशाकया रूपे
 छेलेगु जुया च्वंगुलिंनं थ्व कापःया उद्योगतनं न्हयोने न्हयानाहे च्वंगु
 खनेदु । थ्व तपुलि पुइगु परम्परा छगु न्हूगु नेपाःया इतिहासे
 नेवाःतयेगुपाखें तःधंगु योगदानहे जुल ।

नेपाःदेया पुलांपिं वासिन्दा व बेतालि

नेवाःसभ्यताया लिधँसाहे थनंया उर्बर भुमि दिनां च्वंगु बुंज्या खः । उकें
नेपाल मण्डलया वासिन्दातनं ज्यापुत अप्व दु।नेपाले पुलांपि
ज्यापुतयेगु पुलांगु बस्ति यलदेया जल अर्थात संस्कृति नां हरिसिद्धि
नँ छगु खः ।थन यलदेया तान्त्रिक द्यःया प्रशिद्ध देगः दूगु थाये
खः ।थन यापिं वासिन्दातयेसनं आतकं तान्त्रिक पोशाकया रूपे जामा
व बेतालि न्हापांनिसें छेलेगु याना वयाच्वंगु दु । थुकें साबित जूकि
बेतालि धइगु नेवाःतयेगु पुलाँगु वसःया छगु बाना खः ।

बेतालि छेलेगु ई

नेवाःतयेसं तपुलि बाहेक छयने पुइगु वसःया रूपे बेतालि नं छेलेगु
याना वया च्वंगु खनें दु । बेतालि धइगु नेवाःतयेसँ अउतिं ढाका
तपुलि या तकःतपुलिथें न्हिया न्हिथें पुइगु चलन मदु।बेतालि
अप्वःयाना रितिथिति, सांस्कृतिक पर्व इत्यादिया दिने उपमाया नीतिं
धायेगु खःसा नेवाःतये बुरा-बुरि जंकु याइबले, जंकु खुन्हुं रथेच्वना
थःगु त्वाः बहाः-बही, बही परिक्रमा याःवनिबले छयेने चिनावनीगु
झीगु न्हापांनिसेंया चलन खः ।थ्व चलन गुबले निसें शुरू जुल
झीसँ मस्यु।अण्वेषण याये हे बाकि दनिं ।बुरा-बुरि जंकु खुन्हुं
नेवाःतयेगु प्रथा अनुसार थःथितिपिनित निमन्त्रणा याना भ्वये नकेगु

चलन दु। श्व भोजे श्वये वड़पिं थःथिति पिन्सं उपहारया रूपे बेतालि
ज्वनावया जंकुयाम्ह बुरा-बुरि फेतुना च्वंगु आसनया न्हयःनेहे
बुरा-बुरिया कायमस्त गोम्ह दु वःम्हे सित हे थकालिंनिसें झोलकँ
फयेतुका बेतालिँ छयने चीकाबीगु चलन आतकनं बांलाक चले
जुया च्वंगु दनिं। श्व बेतालि खासयाना तुयुगु ननसुतीकापःयात छयलिगु
खः।

बेतालि व हिन्दु नेवाः

बेतालि बुरा-बुरि जंकु थें हे नेवाःतयेगु नखःचखः रिति-थितिया
हिसाबं हिन्दु नेवाःतयेदुने कयेता पुजा कुन्हु कयेता पुजा याम्ह मनू
शिकार म्हित वनेगु पोशाकया रूपे धोती व बेतालि छयलेगु चलन
दु। अथेहे नेवाःतयेगु हिन्दु नखः दें दँसँ धुमधामं माने याना वया
च्वंगु सापारू कुन्हु सायात सजेयाना जात्राये यें, यल ख्वप देया
शहर परिक्रमायाइबले व जात्राये ब्वतिकाइपिं मनूतेसें नं बेतालि
चिना शहर परिक्रमा यायेगु चलन न्हापांनिसें चले जुया वयाच्वंगु
खने दु।

बौद्ध नेवाः व बेतालि

नेवाःतये दुने धर्मयागु हिसाबं बौद्ध, हिन्दु, मुस्मां, ईसाइ नं दु।अयेसां बौद्ध व हिन्दुया ल्या अप्वः खनेदु। थुके बौद्ध नेवाःपुचले दुने च्वयेयागु थाये कयाच्चंपिं गुरूभाजु वर्गतयेसँ नं बेतालियात छयलेगु याना वयाच्चंगु खनेदु।उपमाया रूपे मतःयात्रा वनीबले नं गुरूभाजुं अर्गकायेकेत खवगु ल्हातं गँज्वना जवगु ल्हातं कलस ज्वना बेतालि चिनां यलदे परिक्रमा याइगु चलन दु। अथेहे छुँ पूजाया दिने होम याइबले पुरोहित जुइम्ह गुरूभाजुं बेतालि चिनां होम यायेगु याइ।

बन्जाः व बेतालि

नेवाःतये सँदेलिसे स्वापु तसकं पुल। इतिहास च्वयेगु शुरू जुसाँनिसँ नेवाःत सँदेसे वना बनेज्याःयावनेगु याना वल।सँतयेत माःगु वस्तुत हिन्दुस्थानं आयात यानाजिलला, नेपाःले तयार जूगु बस्तु कृषि उत्पादन, जाकि, मल्ला, साखः, खाडिकापः इत्यादि सँदेसे यंका बनेज्याःयाना सँदे पाखें लुं वहःकमायेयाना वल।श्व हे लुं वहःनं हें झी पूर्वज तयेसं नेपाःगाःयात देगःलं सजेयाना तोता थकल। सँदेसे वनां बनेज्याः यावनिंपिं नेवाःतये पूर्वजत नं सँदेसे बसोबास यानाने बेतालि पुइगु चलन न्हापाँनिसँया दु।श्व पुलांगु चलन यात सँदेसे चिनिया तयेसँ

नं झिंच्यागूगु शदिया उत्तरार्ध नेपाः व सँदे लडाँई जूबले चिनियातयेसं
 नेपाःया बारे अन्वेषणशुरूयागु दु । थ्वहे सिलसिलाये ल्हासाये, झिखाछें
 इत्यादि थासे वनां बनेज्याः यानाच्चैपिनिगु नेवाःतयेगु बारेनं नेनेकने
 शुरूयात । थुबले हे चिनिया तयेसं नेवाःबनेज्या याइपिं मनूतयेगु छयोनं
 बेतालि खंका चीनया इतिहासे वर्णन याना तःगु दु । थ्व वर्णनया
 छगु अँश जिं थनं न्हयोथने ।

該處向前後藏貿易者有甚多、亦並未見與達賴喇
 嘛班禪施禮及遞獻哈達等事。至該國王並未見過、
 惟見頭目一人。身穿黃錦、其餘俱穿白色。衣服
 服飾與藏內不同。有用白布纏頭者、亦有戴白布
 小帽者ⁱ。

नेवाःत सँदेया ल्हासा व झिखाछेंया प्रदेशेवना बनेज्यायावनिंपिं मनूत
 यक्को दु । अयेसाँ इमि दलाइ लामा व पंचेनलामायात अन्यायेगु
 अथेमखुसा खाता लःल्हाइपिं मनूत मखना । हानं नेवाःतये जुजुयातनं
 मखनिं । इमिं पुचःनायो छम्हलिसे जक नापलाये धुन । व नायोनं म्हासुगु
 सुतिकापःया लँः फिनातल । मेपिं साधारण बनेज्यायाइपिं मनूतयेसं

तुयुगु कापःया लँःफिनातल । थुपिं मनूतयेगु वसः सेंतयेगु वसःसियां
पाः । थुपिं मध्ये गुलिसिनं तुयुगु कापःतं छेने चिनातःपिं नं दु गुलिसिनं
तुयुगु चिचाग्वःगु तपुलिं पुया जूपिनं दु ।

थ्व चिनिया वर्णने खनेदुगु तुयुगुकापःतं चीगु धइगु बेतालिया बयान
खः । चिनियातयेसँ बेतालि धइगु नाँ मस्युगुलिं थथे वर्णन याना
तःगु खः । ल्हासा नेवाःतयेगु पाखें नेवाःतये ल्हासाये झिखाछें
बेतालिपुइगु चलन दुगु खँ नेनेगु दु । थुकिया छगु अंश थनं न्हयथने ।

पः न्हापा अनं ल्हासाये वनीपिनि बेतालि ।

बः खः ।

पः पुना ज्या याइगु धाइ खःला?

बः खः ।

पः बेखा रत्न दाई पिनि पुईम्वाका अज्योगु?

बः जिमिसं, जिमिसं पुइम्वा जिमिसं स्युका व पुइगु ।

पः अले छु रंगयागु पुइगुले?

बः आपा तुयुगु हे खः ।

पः अले तुयुगु धुंका मेमेःगु कलर अज्योगु मेगु रंगयागु मदुला?

बः मेमेःगु कलर मदु। तुयुगु हे खः।

पः अथे बेतालिहे दुका व?

बः बेतालि हे दु अं।

(2003-2-19 कुहुं ल्हासा नेवाःछम्हेसिके कयागु
अन्तर्वाताया छगु अंशः)

बेतालिथें जागु वसः छयलीपिँ मनूत

बेतालिथेंज्यागु वसः झी नेवाःतयेसँ जक पुइगु वसः मखु । झी
नेपाले दुनेहे बेतालि लिसे ज्वःगु वसः पश्चिम नेपालया थाकखोलाया
वासिन्दा थकालीतेसँ नं पुइगु या । नेपाःलँ पिने झी जलखल
देस हिन्दुस्थाने दुने सीखत गुपिन्त झीसं सरदारजी धकाःधायेगु चलन
दु इमिसँ न्हिं न्हिं हे बेतालि थेजागु फेत्तां छयौने चीगु परम्परा
दु । हिन्दुस्थान या राजस्थान वासिन्दा तयेसँ नं रंगीचंगी कापःया
बेतालि चीगु परम्परा दु। थथे स्वयायंकेबले हिन्दुस्थान जकमखु
अफगानिस्तानया वासिन्दा तयेसँ नं सीखतये थें हे बेतालि न्हिं न्हिं
छयँने चिनातयेगु चलन दु।

निष्कर्ष

बेतालि थें जाःगु वसः आतकनं न्हिया न्हिथं छयलावयाच्च्वंपिं
अफगानिस्तानया नागरिकत जुल, हिन्दुस्थानया सीखत जुल । राजस्थान
प्रान्तया वासिन्दात जुल । थथे स्वयायंकेबले नेपाःया पश्चिम दिशाया
इलाकाये च्वंपि मनूतयेनं थुजोगु परम्परा खनेदु । नेपाले देने च्वंपिं
थकालितनं नेपाःया पश्चिमे हे ला । उके थ्व बेतालिया चलन
पश्चिमपाखे दुहाँ वःगुला धइथें च्वं । बेतालि न्हीन्हीं पुइगु चलन
झीके मदु । थ्व छकः निकः खास दिने जक छयलीगु चलन स्वयेबले
नेवाःतये विचे पश्चिम पाखें बसाँइ सरेजुया वयाच्च्वंपिं नं दूगुला
धइगु अनुमान यायेफु । झी नेवाःत धइपिं झी सकसिनं स्यू हे
जुइ झीपिं थी थी इले थी थी थासं नेपाःले दुने बसाइ सरेजुया
वःपिनिपाखें वया थौकन्हेया नेवाःनेशन सृजना जूगु जुइमा । थ्व
बेतालि चीगुचलन स्वयेबले पश्चिम पाखें वःपिं झी पूर्वज पिसँ
ल्यंका थकूगु छगु महत्वपूर्णगु चीनं जुइफु ।

---

i *Qingding Balebujilu*, (Official Summary Account of the Pacification of Nepal), Beijing:
Sinhua Shudian, 1992, chuan 22, pp.221-231.